

Sygn. akt V KO 56/22

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek

w sprawie N. S.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 19 października 2022 r.
wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego od
orzekania w sprawie V KK 660/21

postanowił:

**nie uwzględnić wniosku o wyłączenie sędziego Sądu
Najwyższego Pawła Kołodziejskiego od udziału w sprawie V KK
660/21**

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja obrońcy skazanego N. S., w której podniesiony został m.in. zarzut związany z nieprawidłową obsadą sądu II instancji z uwagi na udział w wydaniu orzeczenia sędziego nominowanego na to stanowisko przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której skład został ukształtowany na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz.3).

Po przydzieleniu spraw do referatu sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego, sędzia ten w dniu 1 czerwca 2022 r. złożył wniosek o wyłączenie go od rozpoznania sprawy w trybie art. 42 §1 k.p.k. w zw. z art. 41 §1 k.p.k.

W żądaniu wyłączenia od udziału w sprawie V KK 660/21 sędzia Sądu Najwyższego Paweł Kołodziejski wskazał, że w kasacji podniesione zostały zarzuty związane z nieprawidłową obsadą sądu II instancji z uwagi na udział w wydaniu

orzeczenia sędziego nominowanego na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Szczecinie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której skład został ukształtowany na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

Treść podniesionych zarzutów kasacyjnych w ocenie sędziego Sądu Najwyższego wskazuje na konieczność wyłączenia go od rozpoznania sprawy w trybie art. 41 §1 k.p.k. z uwagi na fakt, że na urząd sędziego Sądu Najwyższego został powołany postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 7 marca 2022 r. w oparciu o uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie przepisów kwestionowanych przez skarżącego. W zaistniałej sytuacji procesowej – zdaniem sędziego wnioskodawcy – jego udział w rozpoznaniu zarzutów podniesionych w kasacji stanowiłby rażące naruszenie zasady *nemo iudex in causa sua* co w konsekwencji mogłoby wywołać zarówno u stron, jak i w odbiorze społecznym przekonanie o braku bezstronności sądu i rzetelności procesu.

Nadmienić w tym miejscu należy, że do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy skazanego, z którego treści wynika, że cofa on złożoną kasację, na co osobnym pismem wyraził zgodę skazany N. S..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Żądanie sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego wyłączenia go od udziału w sprawie V KK 660/21 nie zasługuje na uwzględnienie.

Instytucja wyłączenia sędziego, trwale związana z zasadą bezstronności i stanowiąca jeden z istotnych elementów niezawisłości, spełnia w procesie sądowym bardzo ważne funkcje; z jednej strony zapewnia obiektywizm orzekania oraz utwierdza społeczne zaufanie do sądu, z drugiej natomiast zwalnia sędziego od rozwiązywania trudnych konfliktów sumienia (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 21 sierpnia 2003 r., sygn. III CZP 42/03, OSNC 2004, nr 7-8 poz. 107).

Sędzią bezstronnym jest sędzia zdolny do obiektywnego rozpoznania sprawy w celu wydania sprawiedliwego wyroku, bez kierowania się jakimkolwiek uprzedzeniami lub względami pozamerytorycznymi, wolny od nacisków

zewewnętrznych i wewnętrznych emocji, konfliktów sumienia lub przekonań. Prawo do bezstronnego sądu i rzetelnego procesu gwarantowane jest w polskiej ustawie procesowej, między innymi przez wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy z mocy ustawy oraz przez wyłączenie sędziego na podstawie postanowienia sądu w wyniku rozpoznania wniosku strony lub samego sędziego o jego wyłączenie (art. 41 k.p.k.).

Stosownie do art. 41 k.p.k., niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 40 k.p.k. sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Chodzi tu o istnienie bezpośrednich relacji o charakterze osobistym między sędzią i stronami postępowania, a także wszelkich innych okoliczności, które obiektywnie i rozumnie oceniane, mogą być źródłem uzasadnionych wątpliwości co do możliwości zachowania przez sędziego pełnego obiektywizmu przy rozstrzyganiu sporu między stronami. Instytucja wyłączenia sędziego, trwale związana z zasadą bezstronności i stanowiąca jeden z istotnych elementów niezawisłości, spełnia w procesie sądowym bardzo ważne funkcje. Z jednej strony zapewnia obiektywizm orzekania oraz buduje społeczne zaufanie do wymiaru sprawiedliwości, z drugiej natomiast zwalnia sędziego od rozwiązywania trudnych konfliktów sumienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2019 r., sygn. IV CSK 279/18).

Instytucja wyłączenia sędziego jednakże nie może prowadzić do pośredniego obejścia przepisów prawa czy też nierespektowania orzeczeń wyroków Trybunału Konstytucyjnego i stanowić przyczynek badania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego Sądu Najwyższego wbrew zakazowi, o którym mowa w art. 29 ust. 4 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Z taką sytuacją mielibyśmy bowiem do czynienia, gdyby doszło do uwzględnienia żądania sędziego, gdyż bezstronność sędziego byłaby zakwestionowana de facto przez pryzmat oceny okoliczności jego powołania.

W tym miejscu warto również przytoczyć treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 4 marca 2020 r. w sprawie o sygn. P 22/19, z którego wynika, że art. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30), stosowany odpowiednio na

podstawie art. 74 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609, 730 i 914 oraz z 2020 r. poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Najwyższy również nie podziela toku rozumowania zaprezentowanego przez sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego, że w przypadku orzekania w niniejszej sprawie doprowadziłoby to do naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua*, z której wynika, że nikt nie może być sędzią we własnej sprawie. Zasada słuszna i Sąd Najwyższy jej nie kwestionuje ale nie może ona być rozumiana w taki sposób, że wyłączenie sędziego następuje z uwagi na treść podniesionego przez stronę w kasacji zarzutu.

Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że wyrażenie przez sędziego w sposób abstrakcyjny poglądu prawnego – a pośrednio z taką sytuacją mamy do czynienia bo SSN Paweł Kołodziejski przystąpił do konkursu na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w warunkach opisanych przez obrońcę skazanego i w dalszym ciągu orzeka – nie może stać się podstawą do jego wyłączenia.

Przyjęcie zatem ogólnego założenia, że sam fakt poddania się procedurze konkursowej przed KRS, w warunkach kwestionowanych przez stronę postępowania powoduje, że z definicji taki sędzia nie jest bezstronny i obiektywny oraz zobowiązuje go to do wyłączenia się z „góry” od rozpoznania w każdej podobnej do niniejszej sprawy, w której będą podniesione podobne zarzuty, prowadzi do konsekwencji szkodliwych z punktu widzenia sprawności i wydolności wymiaru sprawiedliwości, jak i szeroko pojmowanego interesu publicznego. Prowadziłoby to również do petryfikacji składów orzekających dzieląc sędziów powołanych na urząd w określonych okresach czasu.

Sąd Najwyższy nie podziela zawartego w uchwale składu 7 sędziów z 2 czerwca 2022 r. w sprawie I KZP 2/22 poglądu prawnego, a odnoszącego się do rozstrzygnięcia z pkt 5. Uchwała jako, że nie nadano jej mocy zasady prawnej

nie jest wiążąca dla innych składów orzekających w Sądzie Najwyższym. Sąd Najwyższy podziela przy tym stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z 20 września 2022 r. o sygn. V KB 5/22 (KRI 37/22), z którego wynika niedopuszczalność orzekania w kwestii wyłączenia sędziego, który ma rozstrzygać wniosek o wyłączenie sędziego. Złożenie więc ewentualnego żądania wyłączenia od rozpoznania żądania sędziego wyłączenia od rozpoznania sprawy w jej głównym nurcie miałoby charakter niedopuszczalny i takie żądanie winno być pozostawione bez rozpoznania.

Sąd Najwyższy zwraca również uwagę, że stronie w pełni zagwarantowano prawo do składania wniosków w trybie art. 29 §5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym, którego to treść przepisu ustaliła ostatecznie ustawa z 9 czerwca 2022 r. *o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. z 2022 r. poz. 1259). Strona reprezentowana przez pełnomocnika może wnosić o zbadanie bezstronności i niezawisłości orzekających w jej sprawie sędziów, jest za każdym razem informowana o składzie orzekającym. Nadmienić należy, że sędzia Sądu Najwyższego Paweł Kołodziejski złożył żądanie wyłączenia od rozpoznania sprawy przed uchwaleniem wskazanej ustawy, nie znając ostatecznej treści zmienionego przepisu art. 29 ustawy o Sądzie Najwyższym i rzeczywiście mogło dojść w tamtym okresie czasu do naruszenia pewnego standardu orzekania albowiem w przypadku wydania orzeczenia na posiedzeniu niejawnym – strona byłaby zaskakiwana co do składu i można było się zastanawiać czy rzeczywiście brak informacji o składzie nie narusza prawa stron do niezawisłego i bezstronnego sądu pozostawiając ją z całym bagażem jej ewentualnych wątpliwości. Obecnie sytuacja prawna stron się zmieniła. Strony mają obok uprawnień wynikających ze wspomnianego już przepisu art. 29 §5 ustawy o Sądzie Najwyższym, również uprawnienia wynikające z treści normy określonej w art. 41 §1 k.p.k., które łącznie dają w pełni gwarancję stronom do podnoszenia okoliczności uzasadniających wyłączenie sędziów orzekających w sprawach ich dotyczących.

Na koniec niniejszych rozważań Sąd Najwyższy pragnie zwrócić uwagę, że w niniejszej sprawie wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego nie złożyła strona postępowania, a obrońca za zgodą skazanego cofnął kasację, w której podnosił zarzut kwestionujący bezstronność i niezawisłość

sędziego orzekającego w składzie Sądu II instancji, a wcześniej wnosił o odroczenie rozpoznania sprawy do czasu podjęcia uchwały w sprawie I KZP 2/22.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, jak i również fakt, że w złożonym żądaniu sędziego Sądu Najwyższego Paweł Kołodziejski nie wskazał na inne okoliczności, które by uzasadniały jego wyłączenie – postanowiono jak w części dyspozytywnej niniejszego postanowienia.

[as]